

ŽUPAN

Številka: 371-0004/2012-34

Datum: 11. 4. 2013

OBČINSKEMU SVETU OBČINE TRŽIČ

ZADEVA: **ODLOK O RAZGLASITVI DELA STARE LJUBELJSKE CESTE EŠD 326
ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA**

V skladu z 13. členom Zakona o varstvu kulturne dediščine (Ur. l. RS, št. 16/2008, 123/2008, 8/2011, 30/2011, 90/2012) ter 9. in 18. členom Statuta Občine Tržič (Ur. list RS, št. 19/2013) vam v obravnavo in sprejem pošiljam točko:

<p>SPREJEM ODLOKA O RAZGLASITVI DELA STARE LJUBELJSKE CESTE EŠD 326 ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA</p>
--

V skladu z 21. členom Statuta Občine Tržič in 53. člena Poslovnika Občinskega sveta Občine Tržič bosta kot poročevalki na seji Sveta in delovnih teles sodelovali:

1. Jasna Kavčič
2. Mojca Švajger

PREDLOG SKLEPA:

1. Sprejme se osnutek Odloka o razglasitvi dela stare ljubeljske ceste EŠD 326 za kulturni spomenik lokalnega pomena.
2. Sprejme se predlog Odloka o razglasitvi dela stare ljubeljske ceste EŠD 326 za kulturni spomenik lokalnega pomena.

**mag. Borut Sajovic
ŽUPAN**

OBČINSKA UPRAVA

OBRAZLOŽITEV:

Stara ljubeljska cesta je v Registru nepremične kulturne dediščine registrirana pod EŠD 326, kot profana stavbna dediščina. Predstavlja makadamsko cesto v severnem delu Podljubeljske doline in poteka od Lajba do piramid na slovenski strani starega mejnega prehoda Ljubelj. Za kulturni spomenik lokalnega pomena se razglasi le del stare ljubeljske ceste, in sicer od mejnega prehoda Ljubelj do piramid na slovenski strani starega mejnega prehoda Ljubelj (v nadaljnjem besedilu: spomenik).

Že za časa Rimljanov je čez ljubeljski prelaz peljala pot, ki je povezovala Virunum na Gosposvetskem polju z rimsko Emono. Že pred letom 1239 so hodili preko prelaza srednjeveški trgovci, vendar je tega leta oglejski patriarh podaril več posesti cerkvi sv. Lenarta na koroški strani pod pogojem, da vzdržujejo duhovnika in nekaj hlapcev, ki bodo ljubeljski prelaz varovali pred roparji. Leta 1728 je dal deželni glavar Wolf Waikard Gallenberg ob vesti, da pride preko prelaza cesar Karl V., takratni predor razkopati in napraviti cestni usek. V spomin na ta dogodek so kranjski deželni stanovni dali postaviti dve kamniti piramidi s podstavkom. Kamen za piramidi so pripeljali iz Ljubljane na dvajsetih vozovih, za kar so potrebovali 187 vlečnih konj. Od leta 1963, ko so odprli nov predor na Ljubelju, je stara ljubeljska cesta opuščena in zaprta za javni promet. Zadnja temeljita (vojaška) obnova ceste čez preval na gorenjski strani je bila med letoma 1936 in 1940. Že med obema vojnama je postal živahna izletniška točka in prizorišče pogostih motorističnih ter avtomobilističnih dirk in sankoških spustov.

Izhodišče stare makadamske ceste čez Ljubelj je pri vhodu v predor (dostop pred mejnim prehodom). Cesta se je ohranila taka, kakršna je bila pred ukinitvijo prometa čez preval (1966). S te strani se cesta vzpenja po strmih pobočju, poraščenem z gostim gozdom. Klanec je ponekod zelo strm (do 32 %), od predora do vrha se na treh kilometrih in 311 metrih višinske razlike zvrsti deset kratkih, a zelo ostrih serpentin, ki so deloma vkopane v pobočje ali zidane v strmino.

Stara cesta na Ljubelj poteka po zemljišču parc. št. 941/6 k.o. Podljubelj, njen lastniški status je družbena lastnina v splošni rabi in predstavlja nekategorizirano občinsko cesto. Za potrebe gospodarjenja z gozdom se cesta uporablja za spravilo lesa, zaradi česar je že večkrat prišlo do poškodb cestišča in obcestnih zidov. Cesta v zadnjih letih postaja ena najbolj obiskanih turističnih zanimivosti v občini Trzin in je na voljo pohodnikom, kolesarjem in sankarjem. Vsako leto pa na ljubeljskih strminah potekajo različne prireditve starodobnih vozil, ena najbolj znanih je Mednarodni gorski preizkus starodobnikov – Hrastov memorial v organizaciji Avto-moto društvo Trzin.

Stara cesta na Ljubelj dragoceno prispeva h kulturni raznolikosti, predstavlja vir za razumevanje zgodovinskih procesov in je kot taka posebnega pomena tako za občino kot tudi evropski prostor. Z aktom o zavarovanju želimo okrepiti pomen in vlogo stare ceste na Ljubelj kot posebne in izjemne kulturne vrednote, tako v slovenskem kot tudi v čezmejnem prostoru. Hkrati pa cesta na stari prelaz Ljubelj predstavlja oz. dopolnjuje turistično ponudbo Podljubeljske doline, bogate s kulturno in naravno dediščino (opuščeni rudnik živega srebra, podružnično koncentracijsko taborišče Mauthausen iz 2. svetovne vojne, balvani, Karavanke, ...). Z aktom želimo tudi zavarovati sam objekt pred morebitnim uničevanjem v času spravila lesa, izvedbe prireditev in rekreacije ter predpisati namen, ukrepe in pogoje uporabe.

Na podlagi 12. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine je Zavod za varstvo kulturne dediščine Kranj pripravil strokovne podlage in predlog za razglasitev dela stare ljubeljske ceste za kulturni spomenik lokalnega pomena. Na podani predlog so bile pridobljene tudi smernice Zavoda za varstvo narave, ker ima območje status posebnega naravovarstvenega območja Natura 2000 in ekološko pomembno območje in so ustrezno upoštewane v odloku. Za spomenik se razglasi

OBČINSKA UPRAVA

trasa ceste z makadamskim ustrojem in njene sestavine z namenom, da se zagotovita njegov nadaljnji obstoj in celovitost ter ohranijo naslednje varovane sestavine. Zaradi potreb po ohranjanju prostorske celovitosti ceste in zaradi vzdrževanja ceste je določeno tudi vplivno območje spomenika kot 5 metrski pas na obeh straneh varovanega dela trase stare ceste.

Dne 12.3.2013 je bil na Občini organiziran sestanek, na katerem smo lastnika zemljišč (Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS) v vplivnem območju ceste seznanili s predlogom razglasitve in mu v ta namen predstavili strokovne podlage oz. predlog za razglasitev dela stare ljubeljske ceste za kulturni spomenik lokalnega pomena.

V času priprave osnutka odloka je bilo gradivo posredovano v usklajevanje na Zavod za gozdove RS in Avto-moto društvo Trzin. Njihove pripombe in dopolnitve so smiselno upošteevane v odloku.

Pripravila:
Mojca Švajger,
Višja svetovalka

Jasna Kavčič,
vodja Urada za urejanje prostora

Drago Zadnikar,
Direktor občinske uprave

Priloga:
- Tekstualni in kartografski del odloka